NORAKSTS
Lieta Nr.A42365906
A210-08/10

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008. gada 17.septembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis A. Vīksne,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pamatojoties uz *O.B.* (turpmāk arī – Pieteicēja) pieteikuma par Gramzdas pagasta padomes Administratīvās komisijas (turpmāk arī - Atbildētājs) 2006.gada 20.marta lēmuma (sēdes protokols Nr.3, 1.§) atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 3.martā Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldes Kārtības policijas biroja 2.nodaļas 5.iecirkņa vecākais inspektors *M.G.Š.* sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu PA 030757 (turpmāk - Protokols) par to, ka Liepājas rajona, Gramzdas pagastā, Skolas ielā 4, Gramzdas pamatskolas telpās *O.B.* (turpmāk arī - Pieteicēja) dēls *A.B.* lamājās necenzētiem vārdiem, no kā redzams, ka viņš ir izdarījis sīko huligānismu. Tādēļ ir pamats uzskatīt, ka vecāki neveic pietiekamu bērna aprūpi un neaudzina viņu atbilstoši vispārpieņemtajām sociālajām normām. Par šādu pārkāpumu atbildība paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 173.panta otrajā daļā.

[2] Gramzdas pagasta padomes Administratīvā komisija (turpmāk arī - Atbildētājs), izskatot protokolu, 2006.gada 20.martā pieņēma lēmumu (sēdes protokols Nr.3, 1. §) „Par administratīvā pārkāpumu protokolu" (turpmāk - Lēmums) ar kuru nolemts izteikt brīdinājumu *O.B.* par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu.

[3] 2006.gada 6.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts Pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2006.gada 10.aprīļa lēmumu pieteikums tika pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[4] Pieteicēja Lēmumu uzskata par nepamatotu un nepareizu turpmāk norādīto apstākļu dēļ.

[4.1] Lēmums neatbilst Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 274.panta un Administratīvā procesa likuma 67.panta prasībām. Lēmumā nav norādīti kādi fakti ir konstatēti, kas tos pierāda un kādēļ, pieņemot Lēmumu, netiek ņemti vērā Pieteicējas paskaidrojumi.

[4.2] Pieteicēja uzskata, ka Atbildētājs nepareizi secina, ka Pieteicēja nepilda aprūpes pienākumu. Saskaņā ar Civillikuma 177.panta ceturto daļu –

bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu. Pieteicēja norāda, ka visus iepriekš minētos pienākumus pilda un savu dēlu audzina atbilstoši vispārpieņemtajām sociālajām normām.

[4.3] Pieteicēja uzskata, ka Atbildētājs nepareizi ir konstatējis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk arī - LAPK) 173.panta otrajā daļā noteiktā pārkāpuma sastāvu.

[5] 2006.gada 21.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts Atbildētāja paskaidrojums, kurā norāda, ka iebildumi pret pieteikumu nav.

[6] Uz tiesas sēdi Atbildētāja pārstāvis nebija ieradies. No Atbildētāja saņemts lūgums izskatīt lietu bez Atbildētāja pārstāvja klātbūtnes, kā arī Atbildētājs ir paudis savu viedokli, ka viņam pret Pieteicējas pieteikumu iebildumu nav. Ņemot vērā, ka Atbildētājs ir sniedzis tiesai rakstveida paskaidrojumu, kā arī Atbildētājs ir paudis savu viedokli, ka viņam pret Pieteicējas pieteikumu iebildumu nav *(lietas 12.lapa),* tiesa secina, ka var lietu izskatīt bez Atbildētāja pārstāvja klātbūtnes.

Uz tiesas sēdi Pieteicēja nebija ieradusies. No Pieteicējas nav saņemta informācija par neierašanās iemesliem, kā arī netika saņemts lūgums skatīt lietu bez Pieteicēja klātbūtnes. Ņemot vērā, ka Pieteicēja viedoklis ir izteikts Pieteikumā, kā arī pieteikumā ir izvērsta Pieteicēja argumentācija par lietas apstākļiem, tad tiesa secina, ka var lietu izskatīt bez Pieteicēja klātbūtnes.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietā esošos dokumentus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmo daļu, tiesa, taisot spriedumu, pārbauda, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus; vai administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām un vai administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības. Savukārt, panta otrā daļa noteic, ka tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

[9] Tiesa konstatē, ka 2006.gada 3.martā Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldes Kārtības policijas biroja 2.nodaļas 5.iecirkņa vecākais inspektors *M.G.Š.* sastādīja Protokolu *(lietas 13.lapa)* par to, ka Liepājas rajona, Gramzdas pagastā, Skolas ielā 4, Gramzdas pamatskolas telpās *O.B.* dēls *A.B.* lamājās necenzētiem vārdiem, no kā redzams, ka viņš ir izdarījis sīko huligānismu.

Gramzdas pagasta padomes Administratīvā komisija, izskatot protokolu, 2006.gada 20.martā pieņēma Lēmumu *(lietas 16.-17.lapas),* ar kuru nolemts izteikt brīdinājumu *O.B.* par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu saskaņā ar LAPK 173.panta otro daļu.

[10] Tiesa secina, ka Lēmums ir personai nelabvēlīgs administratīvais akts *(persona tiek sodīta)*. Izdodot personai nelabvēlīgu administratīvu aktu, iestādei saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 66.pantu jālemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

[11] Atbildētājs Lēmumu ar LAPK 173.panta otro daļu, kura noteic, ka par bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu, ja tā rezultātā bērns vecumā līdz 16 gadiem izdarījis sīko huligānismu vai lietojis narkotiskās vai psihotropās vielas bez ārstniecības personas norādījuma, vai atradies dzērumā, vai nodarbojies ar ubagošanu, – vecākiem vai personām, kas viņus aizstāj, izsaka brīdinājumu vai uzliek naudas sodu no divdesmit pieciem līdz piecdesmit latiem *(redakcijā, ka bija spēkā Lēmuma pieņemšanas laikā)*.

Tātad, lai konstatētu, vai Pieteicēja ir izdarījusi šo administratīvo pārkāpumu, ir jākonstatē obligātā šā administratīvā pārkāpuma objektīvās puses pazīme – darbība vai bezdarbība, kas izpaudusies kā nepilngadīga bērna aprūpes pienākumu nepildīšana, kuras rezultātā bērns vecumā līdz 16 gadiem izdarījis sīko huligānismu vai lietojis narkotiskās vai psihotropās vielas bez ārstniecības personas norādījuma, vai atradies dzērumā, vai nodarbojies ar ubagošanu.

Tiesa secina, ka likumdevējs jēdzienu bērna aprūpes pienākumi nav konkretizējis un nav tieši norādījis, kas jākonstatē, lai atzītu, ka vecāki nav pildījuši bērna aprūpes pienākumus. Tāpēc tiesai, izlemjot jautājumu par to, vai pārkāpums ir izdarīts, jāizvērtē konkrētajā lietā konstatētie apstākļi.

[12] APL 250.panta otrā daļa noteic, ka, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai tos apstākļus, uz kuriem iestāde atsaukusies administratīvā akta pamatojumā.

Lēmumā norādīts, ka tas pieņemts pamatojoties uz Protokolā norādīto, ka Liepājas rajona, Gramzdas pagastā, Skolas ielā 4, Gramzdas pamatskolas telpās Pieteicējas dēls *A.B.* lamājās necenzētiem vārdiem, no kā redzams, ka viņš ir izdarījis sīko huligānismu.

No minētā secināms, ka, izlemjot jautājumu par Lēmuma tiesiskumu, vērtējams ir jautājums par to, vai Atbildētāja konstatētais fakts, ka Pieteicējas dēls *A.B.* Liepājas rajona, Gramzdas pagastā, Skolas ielā 4, Gramzdas pamatskolas telpās lamājās necenzētiem vārdiem, ir pietiekams pamats Pieteicējas sodīšanai saskaņā ar LAPK 173.panta otro daļu.

Attiecīgi tiesai jāvērtē, vai Atbildētājs piemērojot administratīvo sodu, ir konstatējis administratīvā pārkāpuma sastāvu.

[13] Ne Civillikumā, ne Bērnu tiesību aizsardzības likumā nav skaidrots jēdziena „bērna aprūpes pienākumi" saturs.

Civillikuma 176.panta trešā daļa noteic, ka rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Saskaņā ar šā panta ceturto daļu bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, tas ir, ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1.panta 17.punktā sniegts jēdziena "vecāku nolaidība" skaidrojums. Tas skaidrots kā bērna aprūpes, kā arī citu svarīgu fizisku vai emocionālu vajadzību neapmierināšana, ja vecākiem ir bijusi iespēja šīs vajadzības apmierināt. Šā likuma 24.panta pirmā daļa *inter alia* noteic, ka vecāku pienākums ir rūpēties par bērnu, bet otrā daļa noteic, ka vecāku pienākums ir sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un tieksmes.

Analizējot LAPK 173.panta otro daļu saistībā ar minētajām tiesību normām, secināms, ka ar jēdzienu „aprūpes pienākumu nepildīšana" LAPK 173.panta otrās daļas izpratnē saprotama vecāku darbība vai bezdarbība, kas izpaužas kā bērna garīgo un fizisko vajadzību nenodrošināšana un viņa negatavošana patstāvīgai dzīvei sabiedrībā *(kā arī ka šo darbību vai bezdarbības rezultātā bērns vecumā līdz 16 gadiem izdarījis sīko huligānismu vai {...})*.

[14] Secināms, ka konkrētajā gadījumā jautājums par Pieteicējas administratīvo sodīšanu ticis saistīts ar Pieteicējas dēla *A.B.* lamāšanos necenzētiem vārdiem, un ka minētā darbība atzīta par sīko huligānismu.

Taču tiesas vērtējumā no apstākļa, ka Pieteicējas dēls vienreiz iespējams lamājies necenzētiem vārdiem, nevar tikt izdarīts secinājums par to, ka Pieteicēja nav pildījusi viņa audzināšanas un izglītošanas pienākumus. Ar bērna audzināšanu un izglītošanu saprotams ilgstošs process, tāpēc pat gadījumā, ja dēls ir izdarījis pārkāpumu, no šā fakta viennozīmīgi neizriet secinājums, ka māte līdz ar to nav pildījusi savus pienākumus. Tāpat no lietā esošajiem dokumentiem neizriet viennozīmīgs secinājums, ka dēls *A.B.* būtu veicis darbības *(necenzēti lamājies sabiedriskā vietā)*, kas būtu atzīstamas par sīko huligānismu saskaņā ar LAPK 167.pantu. Atbildētājs nav Lēmumā norādījis un dokumentāli pierādījis, ka Pieteicējas dēls būtu atzīts par vainīgu pārkāpuma izdarīšanā saskaņā ar LAPK 167.pantu.

[15] Tiesa uzskata, ka, izvērtējot to, vai māte ir pildījusi savus pienākumus, jāizvērtē un jāņem vērā visi fakti, tai skaitā, vai bērns apmeklē skolu, bērna sekmes un uzvedība skolā, kā arī raksturojums, jāuzklausa klases audzinātāja vai jāievāc lietā vēl kāda cita papildu informācija.

Tiesas vērtējumā Lēmuma pamatojums tikai ar Pieteicējas dēla *A.B.* vienreizēju lamāšanos necenzētiem vārdiem, un ka minētā darbība atzīta par sīko huligānismu nav atzīstams par pietiekošu pamatu pieteicējas sodīšanai.

Līdz ar to secināms, ka jēdziens "aprūpes pienākumu nepildīšana" konkrētajā gadījumā nav attiecināms uz Pieteicējas rīcību, kā arī Atbildētājs nav

pierādījis sīkā huligānisma faktu, līdz ar to secināms, ka lietā nav konstatējama administratīvā pārkāpuma sastāva obligātā pazīme – objektīvā puse.

[16] LAPK 173.panta otrās daļas sankcija ir brīdinājums vai naudas sods no divdesmit pieciem līdz piecdesmit latiem. Pieteicēja sodīta izsakot viņai brīdinājumu.

Lēmumā nav norādīti atbildību mīkstinoši, pastiprinoši apstākļi vai citi apsvērumi, kuru dēļ viņa sodīta tieši ar šādu soda veidu un mēru.

LAPK 22.pantā noteikts administratīvā soda mērķis. Proti, tas ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī lai neizdarītu jaunus pārkāpumus.

Izvērtējot lietas apstākļus, nav gūts apstiprinājums tam, ka Pieteicējas sodīšana ar naudas sodu konkrētajā gadījumā sasniegusi administratīvā soda mērķi. No lietas materiāliem neizriet, ka Pieteicēja nav rūpējusies par sava dēla audzināšanu un izglītošanu.

Tiesa uzskata, ka soda piemērošana ir pieļaujama tikai tad, ja Atbildētājs pienācīgi pierāda un pamato to, ka persona nepilda sev ar likumu uzliktos pienākumus (ignorē likumu). Konkrētajā lietā šādi apstākļi nav konstatēti, nav pamatoti un pierādīti.

Atzīstams, ka Atbildētājs nav ievērojis LAPK 272.pantā noteikto, proti, nav pārbaudījis, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai attiecīgā persona ir vainīga tā izdarīšanā, nav noskaidroti visi apstākļi, kam ir nozīme pareizā lietas izlemšanā.

Tiesa uzskata, ka lietā nav konstatējams tiešs cēloniskais sakars starp administratīvā pārkāpuma protokolā norādīto Pieteicējas dēla rīcību 2006.gada 10.janvārī un starp viņa mātes tiesību normās noteikto pienākumu attiecībā uz dēla audzināšanu nepildīšanu. Cēloniskais sakars nav konstatējams arī starp *A.B.* konkrēto rīcību un viņa mātes attieksmi pret to.

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka pieteikums par Lēmuma atcelšanu ir pamatots, Lēmums atzīstams par prettiesisku un atceļams.

[17] LAPK 239.panta 1.punktā noteikts, ka lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā nevar iesākt, bet iesāktā lietvedība jāizbeidz, ja nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva.

Pamatojoties uz iepriekšminēto tiesa secina, ka, šajā lietā ir izbeidzama lietvedība, jo nav konstatējams administratīvā pārkāpuma sastāvs. Attiecīgi ir konstatējams, ka Pieteicējas pieteikums ir pamatots un apmierināms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 253.pantu tiesa

nosprieda:

apmierināt *O.B.* pieteikumu par Gramzdas pagasta padomes Administratīvās komisijas 2006.gada 20.marta lēmuma (sēdes protokols Nr.3, 1.§) atcelšanu.

Atcelt Gramzdas pagasta padomes Administratīvās komisijas 2006.gada 20.marta lēmumu (sēdes protokols Nr.3, 1.§) ar tā pieņemšanas brīdi.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnesis (paraksts) A.Vīksne

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnesis A.Vīksne
Rīgā, 2008.gada 17.septembrī